

Jul i Roskilde

1987, 61. årgang

Indhold

Udgivet af:
Palle Bertelsen
Niels Munk
Flemming Vessel

Redaktion:
Lotte Fang

Grafisk produktion og tryk:
FairPrint as
Københavnsvej 106
4000 Roskilde
Tlf. 02 75 75 20

Grafisk tilrettelægning:
Tonny Delica MGK

Omslag:

Forsideillustrationen i år er en hæder til Roskilde og Omegns Fugleskydningselskab i anledning af 200 års jubilæet. Dette jubileum gør foreningen til byens ældste, når der ses bort fra Smødelauget, som har rødder i middelalderen.

Motivet for kongeskiven i 1981 blev efter etinstallatør Søren Smidts ønske: Maglekildens udspring i Lille Maglekildestræde. Forrest ses kildebrønden med vindfløj, som symboliserer det ferske vand. I baggrunden stiger strædet op mod Domkirkens majestætiske vestparti.

Roskilde 1987 3
Borgmester Henrik Christiansen

Turistuddannelser i Roskilde 4
Turistchef Mogens Persson

Danmarks allerførste socialist.... 6
Michael Helm

Kolonihaven længe leve 9
Birgit Nielsen

Arkitekturen omkring domkirken 13
Subr Andersen

Klamer – en billedskærer
i Roskilde..... 15
Kaj V. Hansen

Broagergaard i Veddelev
er brændt 18
Halvor Petersen

Tre domorganister i Roskilde.... 25
Claus Røllum-Larsen

Vi stiller store krav til os selv 33
Niels Neersø

Vikingskibshallen vil udvide.... 36
Niels Neersø

Julestemning 39
Tove Delica

Engang var der liv i gaden..... 43
F. V. Hansen og J. B. Jensen

Melchior Borchgrevinck kannik
i Roskilde og kgl. hofkomponist . 49
Eva Tønnesen

Da man skød til papegøjen 53
Lotte Fang

Ringstedgade 3-5..... 56
Bent Nordahl

Da man stiftede Gustav Wied
Selskabet 59
Frantz Wendt

Musikliv i Roskilde..... 63
Ludvig Danneskiold-Samsøe

Mellemskoledreng i Roskilde
Katedralskole for to
menneskealdre siden 67
Erik Dahlerup

25 år med skibe og mennesker ... 71
Erhard Grimstad

Årets gang i Roskilde 76
Henrik Overgaard

Ringstedgade 3-5

Af Bent Nordahl

Ejendommen Ringstedgade 3-5 er blevet restaureret, og fremstår i dag, i store træk, som da den blev bygget i 1856.

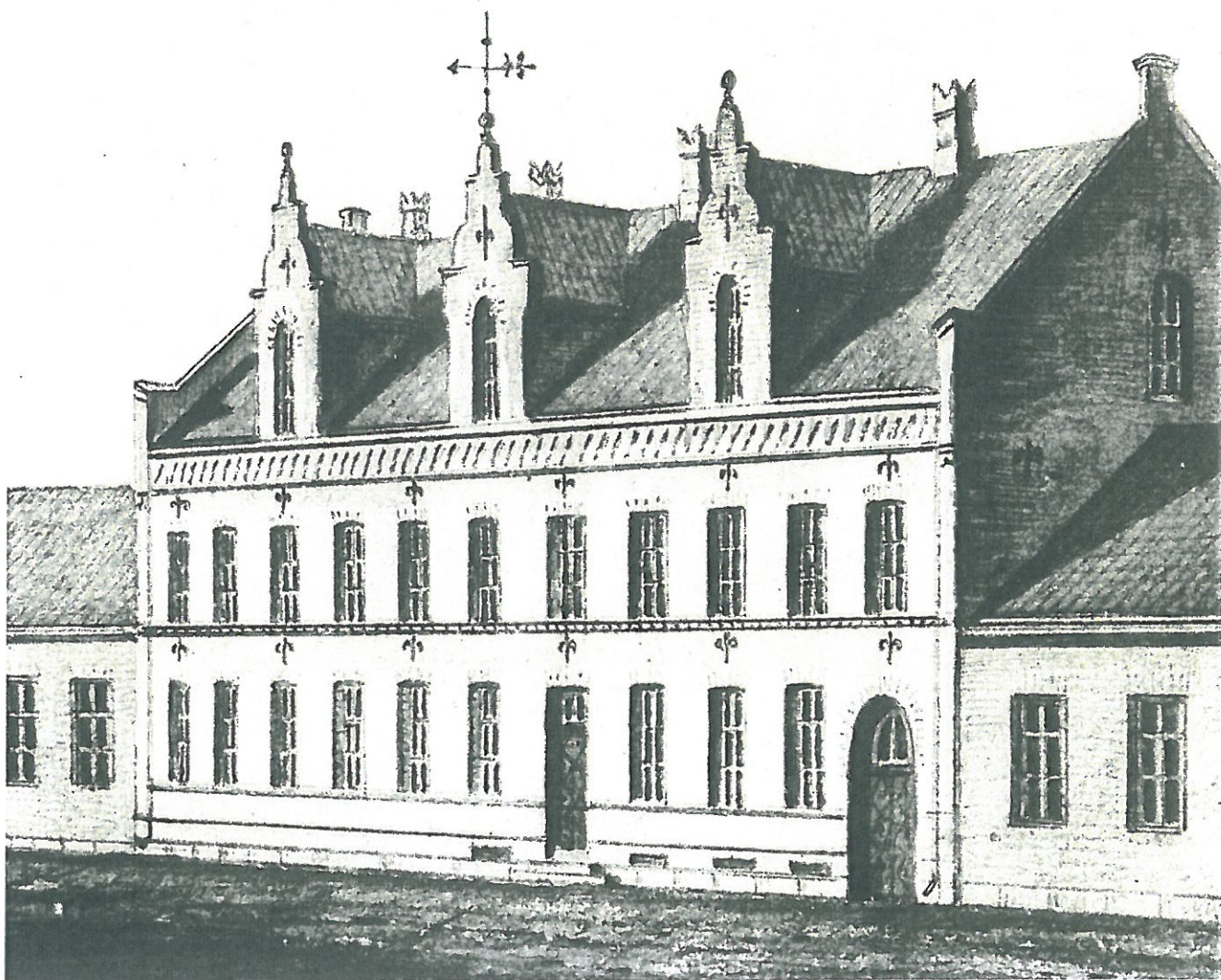
Bygningen er fredet, og når den er det, og når man har ofret så mange penge på at sætte den istand, er det fordi, der her er tale om et meget fint gammelt hus, der repræsenterer en spændende epoke i dansk bygningskunst.

Huset er bygget af den så ofte omtalte farver H.P. Hammer. Det var et udpræget prestigebyggeri, hvilket man tydeligt kan se, og derfor valgte farver Hammer også een af landets fineste Københavnerarkitekter til at løse opgaven, nemlig H.S. Sibbern, der arbejdede under J.D. Herholdt, som vel på den tid var een af de mest berømte arkitekter i landet.

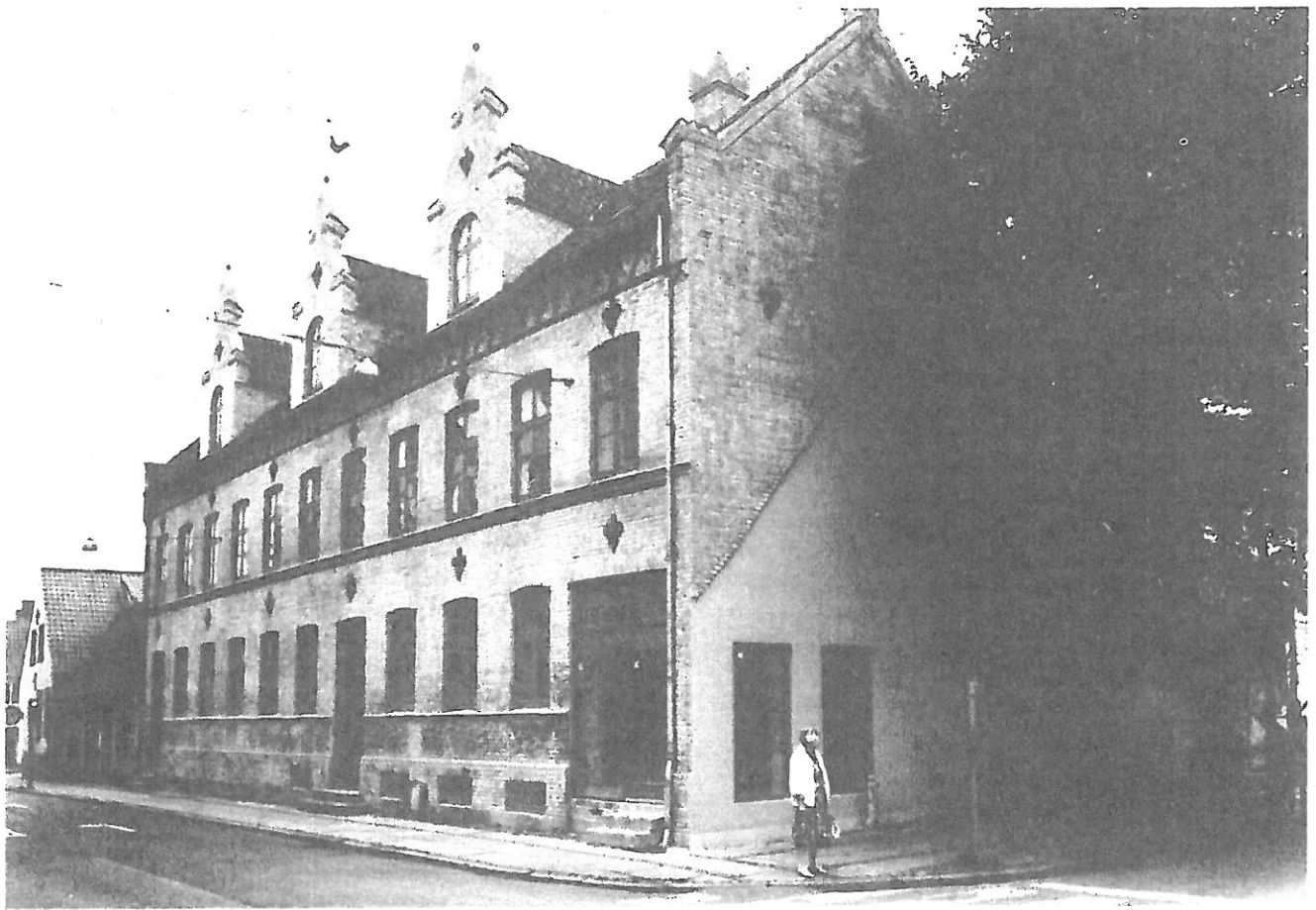
Stilen er et udtryk for en ny tids arkitektur, som afløser for den periode man har kaldt Ny-Klassicismen, hvis store arkitekt var C.F. Hansen.

Den nye stil kunne der siges meget om, bl.a. at den, i lighed med den foregående, hentede inspiration fra en ældre tids byggestil, nemlig fra middelalderen. Dette ses tydeligt på bygningen i Ringstedgade, hvor der i facaderne er flere typiske middelalderdetaljer f.eks. i de takkede skorstenspiber, murkroner og mønstermurværk, og ikke mindst de tre pompøse frontkviste mod gaden.

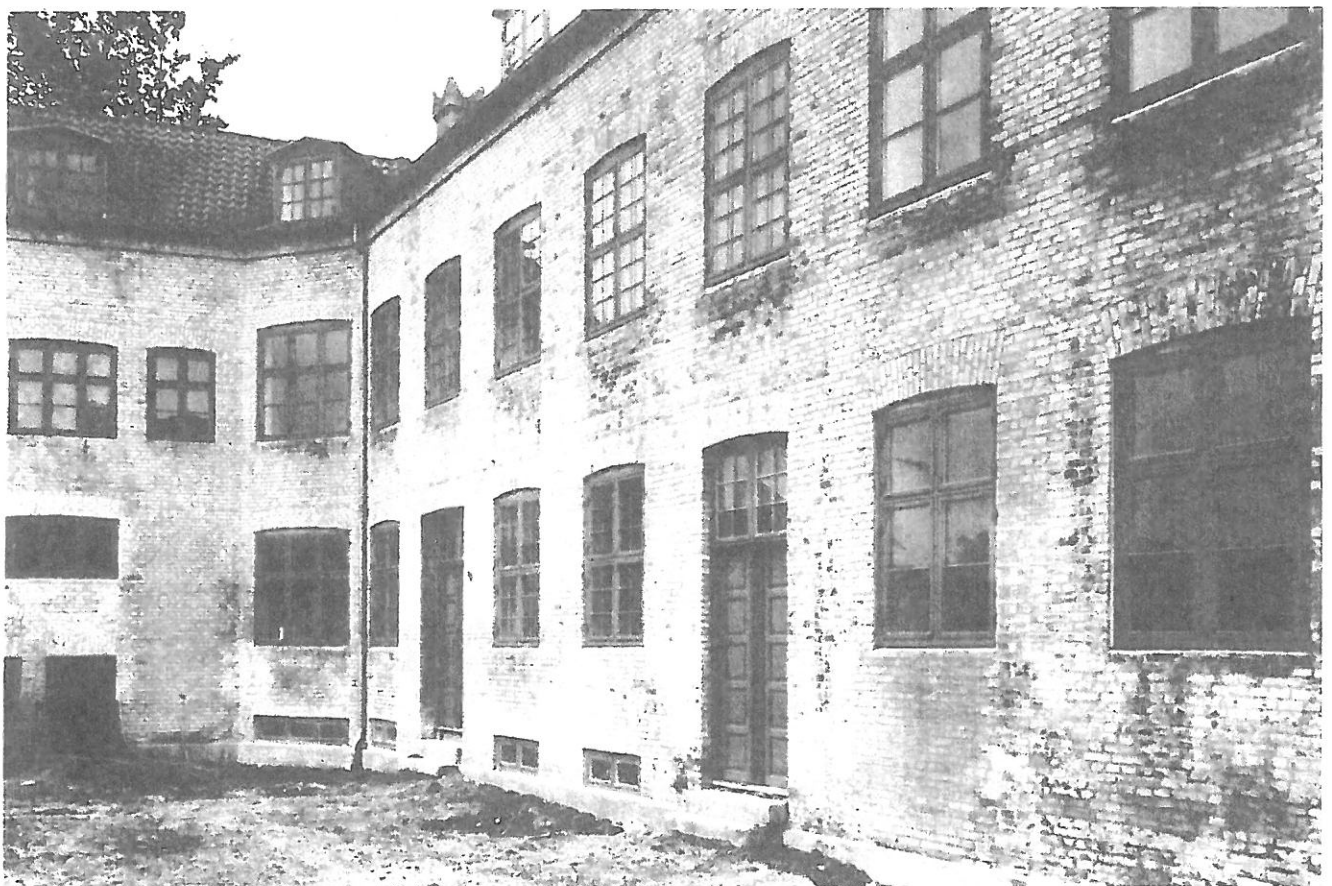
Et andet bygningsværk her i Roskilde, der har det samme præg, er den ældste del af Amtssygehuset på Køgevej, hvad der ikke er sært, da Sibbern også har bygget det på netop samme tid.

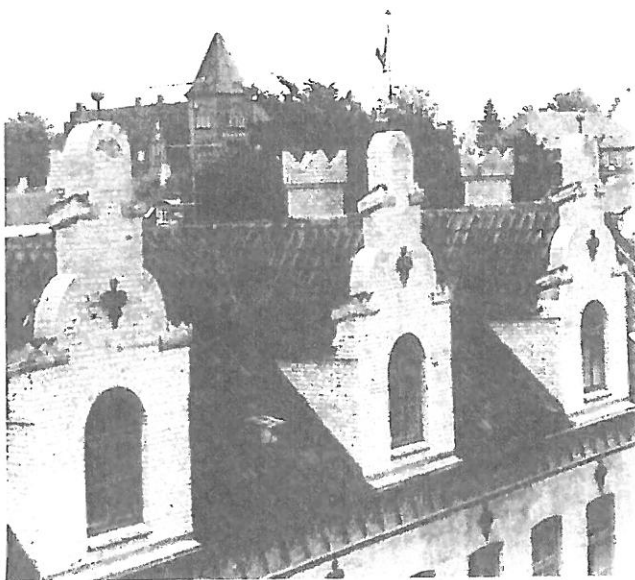
Originaltegning fra 1856.

Facade mod Ringstedgade, med aftegning af det nedrevne hus i gavlen.

Bemærk feltet med Palævinduerne på husets bagside.

Frontkvistene med middelalderdetaljer i murbuer og tegldækkede gesimser, vejrhanne og pyntekugler. Bemærk de fine smedejernsankre der er bevaret.

Hvad der også er typisk for den tid er, at huset så udpræget har en forside og en bagside, hvor der tydeligt er gjort væsentligt mere ud af forsiden. Dette er selvfølgelig gjort med henblik på økonomien, det var ikke nødvendigt at ofre så meget på bagsiden, som man alligevel ikke kunne se fra gaden. Det er bl.a. forklaringen på, at der mod gaden er fine blådæmpede tegl på taget, og de noget billigere almindelige røde tegl på bagsiden. Man ser det også på mønstermurværket og de nævnte frontkviste, der kun forekommer på forsiden.

Et andet udtryk for besparelsen på husets bagside, er, at man har genanvendt vinduer fra den gamle bygning, der blev revet ned i 1856, for at gøre plads for den nye, og det er forklaringen på, at bagsidens vinduer, i et begrænset felt er anderledes end husets øvrige. At så netop disse vinduer, som man kender under betegnelsen Palævinduer, set med vore øjne, er de smukkeste, er en anden sag. Ved restaureringen har Fredningsstyrelsen ment at denne detalje skulle genskabes, således at huset fortsat kan fortælle historie. Et ledemotiv for Fredningsstyrelsen i det hele taget er, at et hus skal kunne fortælle historie. Det er måske den vigtigste grund til at frede bygninger overhovedet.

En detalje man af flere grunde ikke har bragt tilbage til det oprindelige, er porten med det halvrunde vinduesparti over, i den sydlige ende af facaden mod Ringstedgade. Bag denne var der et portrum, der i en periode husede Roskilde Bys Brandsprøjte. Det halvrunde stik over portpartiet er for mange år siden, ændret til et almindeligt vandret stik, og samtidig indrettede man en lille butik på dette sted. Butikken har været der lige siden, og man har også ved restaureringen nu bevaret og udbygget den en smule, og i den forbindelse forsynet den med et par mindre butiksvinduer ud mod passagen til Schmeltz Plads. Her

ses tydeligt aftegningen af det nedrevne hus, det var sammenbygget med. Også denne detalje ønskede Fredningsstyrelsen bevaret af hensyn til historien, som nævnt. Når disse butiksvinduer ikke er opdelt med små sprosser, er det fordi, det er noget nyt, der ikke har med husets historie at gøre, hvilket der lægges vægt på at understrege.

En anden typisk ting for den tids byggeri er, at facaderne og husets indretning, ikke er passet sammen, som på vor tids bygninger. Her har facadernes udformning så afgjort været det dominerende, og så har indretningen måttet passes ind efter disse, uden smålig skelen til den praktiske rumopdeling, hvilket giver sig udtryk i de meget forskellige former og størrelser på rummene.

Bygningen i Ringstedgade er som nævnt i det ydre ført tilbage til det oprindelige, så langt det har kunnet lade sig gøre, med bl.a. rekonstruktion af skorstenspiber, frontkviste med pyntekugler og vejrhanne m.v. svarende til facadebilledet af dengang tegning fra 1856.

Gennem mange år har bygningen stået uden vedligeholdelse, så da restaureringen påbegyndtes, var den i utrolig dårlig stand. I træværket var i vid udstrækning både råd, svamp og husbukke, hvilket har betydet, at en væsentlig del af tagspær og bjælkelag måtte udskiftes. I den forbindelse har det været nødvendigt at behandle mange af de indvendige vægge med svampedræbende midler, for at modvirke nye svampeangreb fremover. Det lykkedes at bevare to eksisterende indvendige trapper, hvoraf den ene især, er en meget fin svunget trappe af historisk værdi. Adskillige dele af denne trappe var så stærkt angrebet af råd og svamp, at de har måttet udskiftes med nye, hvilket har stillet store krav til håndværkerne.

Vedrørende indretningen af bygningen var der før ombygningen to lejligheder, et værksted, og en lille butik i stueetagen. På 1. sal var der to lejligheder og nogle klublokaler, og i hele tagetagen var der kun pulterkamre i forskellig størrelse. Efter ombygningen er der nu tre lejligheder i hver af de tre etager, samt den nævnte butik i stueetagen, således at bygningen nu ialt rummer ni lejligheder, mod de, før ombygningen kun fire. Der er altså tale om en væsentlig forøgelse af boligarealet. I kælderetagen er indrettet et pulterrum til hver lejlighed, samt vaske- rum og cykelkælder. Lejlighederne er meget forskellige i størrelse og form, hvilket skyldes nødvendig hensyntagen til eksisterende skillevægge, der skal respekteres i en fredet bygning. Dette faktum giver til gengæld nok så spændende rumformer, i forhold til de helt ensartede i moderne byggeri.

Da Farver Hammer byggede huset i 1856, var han formentlig en holden mand, og ønskede altså at vise sin by, at han magtede et så prætentøst byggeri, og derfor kan vi i dag, og forhåbentlig langt frem i tiden glæde os over dette prægtige monumentale bygningsværk fra forrige århundrede, som oven i købet, nu efter ombygningen, fuldt ud kan leve op til vore krav til tidsvarende boliger.